

Draudžiamų susitarimų kontrolės aktualijos Lietuvoje

Jolanta Ivanauskienė

Draudžiamų susitarimų skyriaus vedėja

2011 m. birželio 3 d., Vilnius

Pranešime pateikiami vertinimai yra asmeninė autorės
nuomonė, kuri nebūtinai sutampa su oficialia
Konkurencijos tarybos pozicija

Pranešimo struktūra

I. Karteliai ir kiti draudžiami konkurentų susitarimai:

1. Naujausia Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika kartelių bylose
2. Konkurencijos tarybos dėmesys kitiems draudžiamiems konkurentų susitarimams (ne tik karteliams)

II. Atleidimo nuo baudų programa:

1. Pagrindiniai atleidimo nuo baudų reikalavimai
2. Programos veikimo rezultatai 2008-2010 m.
3. Programos perspektyvos

III. Draudžiami vertikalieji susitarimai

I. Karteliai ir kiti draudžiami konkurentų susitarimai

1. Naujausia LVAT praktika

- **2011 m. LVAT sprendimai reklamos ir žiniasklaidos planavimo agentūrų bei renginių organizatorių bylose: rašytinio kainų kartelio ginčijimas ir tokio ginčo rezultatai**
- **“Konkursinių” mokesčių nustatymas asociacijose (bylų esmė trumpai)**
- **Susitarimo, o ne vienašališkų veiksmų draudimas**
- **Dalyvavimas susitarime: suvokimas, aktyvus ir pasyvus elgesys**
- **Subjektyvūs ir objektyvūs susitarimo dalyvių tikslai: kurie iš jų reikšmingi pažeidimo konstatavimui?**
- **Esminių aplinkybių pripažinimas**

Susitarimo, o ne vienašališkų veiksmų draudimas

- **Susitarimo tikslo** negalima tapatinti su "konkursinio" mokesčio (ar bet kurio kito elgesio modelio rinkoje) tikslu
- "Konkurencijos teisei **reikšminga** tik ta aplinkybė, **koku būdu ir kokiomis priemonėmis** ši teisė (prašyti konkursinio mokesčio) **įgyvendinama** ir ar ji gali būti įgyvendinama susitariant dėl kompensacinio mokesčio dydžio".
- Konkurencijos tarybos dėmesys mobiliojo ryšio operatorių viešiemis pareiškimams: į ką sureaguota?

Dalyvavimas susitarime: suvokimas

“Susitarimo kvalifikavimui nesvarbu, ar asociacijos ar jos atstovų priimtas sprendimas yra rekomendacinio, ar įpareigojančio pobūdžio. <...> **nėra reikšmingi** susitarime dalyvavusių **subjektų vertinimai** dėl priimto sprendimo įpareigojančio pobūdžio, jų suvokimas ar įsivaizdavimas.”

Dalyvavimas susitarime: aktyvus ir pasyvus elgesys

- “Priklausymas asociacijai pats savaime reiškia sutikimą su jos taisyklėmis, vadovavimu ir priimtais sprendimais, todėl faktas, kad ūkio subjektas **nedalyvavo asociacijos susirinkime** ar į asociaciją įstojo vėliau dar **neriškia**, kad toks subjektas **nedalyvavo draudžiamame susitarime.**”
- Narystė įpareigoja domėtis asociacijos veikla
- Būtinai **aiškus nesutikimas** su priimtu sprendimu

Subjektyvūs ir objektyvūs susitarimo dalyvių tikslai

- “Konkurencijos taryba, nustačiusi, jog pareiškėjai sudarė susitarimą dėl kainų fiksavimo, **neprivalėjo įrodyti**, jog šiuo susitarimu buvo siekta **neteisetų tikslų** <...>.”
- “Pakanka nustatyti <...> šalių valios suderinimą veikti rinkoje atitinkamu būdu, o **subjektyvūs** pareiškėjų **siekiai**, dalyvaujant susitarime, paprastai **neturi jokios reikšmės**.”
- Esminę reikšmę turi **objektyvus** ūkio subjektų **ketinimas**, t.y. kokio ekonominio rezultato ūkio subjektai siekė sudarydami susitarimą.

Esminių aplinkybių pripažinimas

- Faktinės aplinkybės + jų vertinimas (pažeidimas)
- Aiškus, nedviprasmiškas ir besąlyginis
- LVAT: "Subjektai iš esmės pripažino tyrimo metu nustatytas faktines aplinkybes, tačiau nėra pagrindo teigti, jog jie besąlygiškai ir eksplicitiškai sutiko, jog buvo padarytas Konkurencijos įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. pažeidimas."

2. Kiti konkurentų susitarimai

- **Karteliai – pavojingiausia, bet ne vienintelė draudžiamų susitarimų rūšis (praktinis aspektas)**
- **Informacijos mainų susitarimai**
- **Draudžiamas bendrojo draudimo susitarimas, netenkinantis tokiems susitarimams keliamų reikalavimų (2010 m. byla)**
- **Kiti konkurentų bendradarbiavimo susitarimai: ar visada tenkinamos leistino bendradarbiavimo sąlygos?**

II. Atleidimo nuo baudų programa

1. Atleidimo nuo baudų reikalavimai

- Draudžiamo **konkurentų** susitarimo dalyvis
- Pateikia visą jam žinomą informaciją apie draudžiamą susitarimą ir bendradarbiauja tyrimo metu
- Informacija yra pateikiama **iki** tokio susitarimo **tyrimo pradžios**
- **Pirmasis** iš draudžiamo susitarimo dalyvių
- **Nebuvo** draudžiamo susitarimo **iniciatorius** ir neskatino kitų ūkio subjektų dalyvauti tokiame susitarime
- Baudų sumažinimo galimybė

2. Programos rezultatai

2008 m. vasario mėn.	Priimtos atleidimo nuo baudų taisyklės
2008 m. gegužės mėn.	Pirmasis pareiškimas (viešieji pirkimai)
2009 m. lapkričio mėn.	Antrasis pareiškimas (ortopedijos gaminių rinka)
2010 m. vasario mėn.	Pirmasis sprendimas (viešieji pirkimai)
2011 m. sausio mėn.	Antrasis sprendimas (ortopedijos gaminių byla)
2011 m.	Trečiojo pareiškimo nagrinėjimas

3. Programos perspektyvos

- Asmeninė vadovų atsakomybė
- Vadovų atleidimas nuo sankcijų pranešus apie susitarimą:
 - Sankcijos negali būti taikomos ūkio subjekto, atleisto nuo baudos, vadovui
 - Sankcija gali būti skiriama, jeigu ūkio subjektas nutraukė darbo santykius su ūkio subjekto vadovu dėl jo prisidėjimo prie pažeidimo ir kreipėsi į Konkurencijos tarybą dėl atleidimo nuo baudos
- Konkurencijos tarybos politika baudų skyrimo srityje
- Neformalus, o turinio požiūris į pareiškėjo veiksmus ir elgesį (ortopedijos bylos pavyzdys: ne atleidimas nuo baudos, o visiškas atsakomybės netaikymas)
- Pranešimas apie kartelį – socialiai atsakingos įmonės įvaizdžio dalis?

III. Draudžiami vertikalieji susitarimai

Vertikalieji susitarimai

- 2010 m. pirmosios perpardavimo kainų fiksavimo bylos
- DVD bylos pavyzdys
- **Ne formos, o turinio draudimas:** draudžiamas bet koks perpardavimo kainų fiksavimas, nepriklausomai nuo sąlygų įtvirtinimo rašytinėje sutartyje, fiksavimą iniciavusios šalies, formaliai "rekomenduojamo" pobūdžio ir t.t.

Ačiū už dėmesį